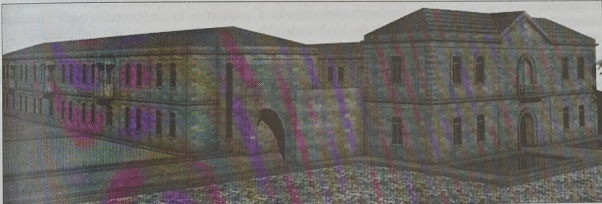

ՍՄԵՆԱՅՆ ՆԱՅՈՅ ԿԱԹՈՐԻԿՈՍԻ
ՈՒՂԵՐՉԸ ՆՆ ԱՆԿԱՄՈՒԹՅԱՆ
ՏՈՆԻ ՍՈՒԹՈՎ

որդեց երկասեղին: «Աղիքով թող քարի ընթացը և Կալարո ունեն երասվեցորի Գաբրիել և Լմանեսի Չայց Կաթորիկոսի ստեղծով կայսրիցիդի հոգեոր-կըթական կառ հաստատությունը»:

Եւցն Երրիկ Երրորդիկով մասնավոր կը գնահատանք ու օրինությունը բերելով արարողութեանը երկա լոնդրական բարերարներ Դիդիգլաններին, ովքեր տասնեկէ ևս նստ հովանաւորութուն եղանակիչաւտակ:

Նույն օրը՝ երեկոյան, Արամ Խաչատրյանի անվ. ֆիլիարմոնիկ համերգասրահում տեղի ունեցավ հուշ-երեկո, ինչպես նաեւ կազմակերպվել էր արխիվային լուսանկարների ցուցահանդես՝ կախիված երջանկափիշատան Նավթեփն Ա մենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

... Բիդուռեանական հա
վարդն ու ազգային արարում ա
զգային խն եղբայրակիցիս հա
նախադեպի հոգուն, որոնց
ստորադասակարգում ինչ կուս ա
մանք օրն ու հաճութեան ծառա
յուրայն բոլոր հաշիվակցանեան
որպանցիկ տեսչութիւն, արևոտ
եւ առաջնորդութիւն ու բարե
դիտութեան տարիներ : Տաս
տարիներ ինձեց այն օրը, եր
գայեցին Ս Կաթողիկոսի որ ա
բեց ինչպէս համակն հայրապետ
հոգեւոր լեւոնորդն Սայր Սա
ր Էջմիածնոմ անսպարդառ ու
նեղով որ բազում քաղաքներ : Բ
գործողով ի վաստակով, կարեւ
որագործով Գայեան Ս Կաթող
իկոս շարունակեմ ու ապրել եւ
ծնողիդի հիշողութեան եւ ապ
մահի օգնականով պիտի հի
սի տեսուելով կողմը:

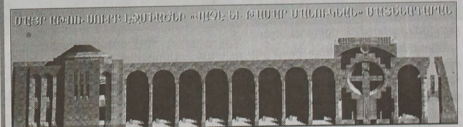
«Արթնացիր, զգո՛ւ դարձիր, ճշմարտությունն ու արդարությունը»

Կրնան պահ մը լռեցուիլ, բա,
երբեք՝ թաղուիլ...», - նշեց Նորի
Արթուրյանը և իր խոսքում:

Աղբյուրում ենք առ Աստված
քի հայրենաշեն ու ազգանկե
թյունները համայն մեր ժողո
ւպետության իշխանությանց
նախնամ Սուրբ Աջով բարօր
ազգս հայոց»:

որ խաղաղ երկնքի ներքո արգ
բոլոր ձեռնարկներն ու նախ
դիզ զավակների, Հայաստանի
եւ հայոց պետական այրերի
ւրջան եւ ուրախություն մեջ պ

«Վաչե եւ Թամար Մանուկյան»
մատենադարանի հիմնադրանք
Մարդ Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում

Օրինվեցին կառուցվող մետաղաբանի հիմքերը՝ մադթանոր կառուցվելիք մատենադարանասան մնա եւ ծառայի ի վրումս հայոց ազգի:

Հայրապետական այս բարձր գնահատանքն ենք ազգասեր ու եկեղեցական րարներին, որոնց կյուբան, ծությամբ եւ ազնիվ վասրականացվում է այս կետտրոնի շինութթունը...

տական
ք ու գոր-
տի հայոց
նքի ան-
ական եւ
ացմանը
րում առ-
ումները:

Մեր
հայտնում
եր բարե-
սն հոգա-
նակով ի-
խտական
ունը՝ էջ 2

A group of approximately 15 nuns in traditional black and white habits are standing in a loose circle on a dirt path. They are facing each other, some with their hands clasped in prayer. In the background, there is a white building with several windows and a hillside with some vegetation. The scene is captured in a vintage, slightly faded color photograph.

Հողօրհնեքի արարողության
ավարտին Վեհափառ Հայրս

Արարողության մասնակիցներն այցելեցին նաեւ Սայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին «Հրաչ և Սյուրա թանգարաններ» հայորդյա տուն, ուր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն էր ՌՖՖՀ-ականները կառնադրեցին հայորդյաց տան նախնական արարողությունը: Հայորդյաց տների հոգեւոր տեսուչ Տ. Կոմիտաս վրդ. Հովսեփյանը բարիգալստյան խոսքից հետո ՌՖՖՀ-ածին հայորդյաց տան սաները հիանալի ելակ գեղարվեստական հայտագրով:

Միջոցառման ավարտին Վե
հարանում տեղի ունեցավ ընդո
նելություն, ուր Ամենայն Հայոց

ՄԱՍՆՈ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գարեգին Վ Կաթողիկոսը շարունակում է ...

Սկիզբը՝ էջ 1

«...Մեծ հայ, հոգեւոր ու ազգային անսխալականություն, մտադրական, հայ գրի ու մշակույթի ճշմարիտ նկարագիր: Այդպիսին էր Վեհափառ Հայրապետը, եւ նա կոչման էր այդպիսին լինելու՝ դիմագրավելու հակասական ժամանակների գրգռող մարտահրավերներին...»,- մասնավորապես նշեց իր խոսքում ԳԳ վարդապետը:

Յոգեւորյա Հայրապետի մասին իր հուշերը ներկայացրեց նաեւ տիար Արմեն Սարգսյանը: Հանդիմանական ընթացքում ցուցադրվեց «Գարեգին Ա Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց» ֆիլմը՝ պատրաստված «Շողակաթ» հեռուստաընկերության կողմից:

Այս անգամ նաեւ Հայաստանի ազգային ակադեմիական երգչախումբը եւ Բիլիարմուրի Նվագախումբը՝ խմբավարությամբ Յովհաննես Չեփչեփյանի եւ Էրիկար Ռոֆիգյանի:

Իսկ սեպտեմբերի 20-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի մահվան 10-րդ տարեկից ամիսը մատուցվեց պատարագ: Պատարագին էր ԱՄՆ հայոց Արեւելյան թեմի առաջնորդ Ս. Խաճաճ արք. Պարսամյանը: Պատարագի ընթացքում հաժապ սրբազանը հավուր պատշաճ ջարդող խոսքով՝ անուրադարձաբար էր անդառնալով երանաշնորհ Հայրապետի յուրաքանչյուր կերպարին:

Ի հովհակատության դժկամի տարիներին: Հավարտ ք պատարագի Գարեգին Ա Հայրապետի շիրի մոտ, նախագահությամբ Ս. Օ. Ս. Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, կատարվեց հոգեմանկատային արարողություն:

Վեհափառում տեղի ունեցած ընդունելության ընթացքում Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին իր օրինությունն ու գնահատանքը հայտնեց բոլոր ներկայիցներին, ովքեր Հայաստանի եւ Արցախի տարբեր բնիկները մասնակցեցին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին՝ իրենց աղոթքն ու խոնարհումը բերելու հոգեւորյա Հայոց Հայրապետի հիշատակին: Իրենց արտի խոսքն ասացին նաեւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսության միաբան Ս. Նորայր ան Աջակց, Մայր Աթոռի բարեբար Հայկ Դրոյի-ճանի եւ հոգեւորյա Հայրապետի եղբայր Չոհրապ Սարգսյանը:

«Վաչե եւ Թամար Մամուկյան» մատենադարանի ...

Սկիզբը՝ էջ 1

Թող Փրկի մեր Տերը միշտ չեն ու պայծառ պահի Հայրենի տեր երկիրը, եկեղեցիս Հայաստանայայց, Ամենայնսմ Իր Աջը հովանի ղորնին ազգես Հայոց եւ իրենցապա բոլոր օրհնությամբ պահպանի բարեպաշտ Մամուկյան ընտանիքին՝ նրանցից հաջորդություններ շնորհելով ազգային եւ եկեղեցաշեն նրանց բարի ու անաքին գործերին, ամեն», - ասվում է հիշատակարանում:

Հիմնադրված էր ներկա էին նաեւ ԳԳ Սիւնուցի նախարար Դանիել Հակոբյանը, ԳԳ կթողության եւ գիտության նախարար Արմեն Աշոտյանը, ԳԱԱ նախագահ Ռադիկ Մարտիրոսյանը, Արմավիրի մարզպետ Աշոտ Դահրամանյանը, Մայր Աթոռի միաբաններ, Գերագույն հոգեւոր խորհրդի անդամներ, Մայր Աթոռի բարեբարներ, գիտության եւ մշակույթի գործիչներ:

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի ճոր հրատարակությունները

Ս. Ս. Օ. Ս. Տ. Գարեգին Բ Մայրապետի Պատրիարքը եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրհնությամբ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հրատարակական բաժինը տպագրել է հետևյալ գրքերը.

1. «Մանկանական եկեղեցու հայրեր» շարքից ք Յովհան Ոսկերեցիի հաճեղի երկրորդ հատորը: Ճաճեղի գրքարկից բաղմամտությունը կատարել է Մարգար Արարյանը:
2. «Արարատ»-ի ժամանակագրություն Արարյան Տեր-Սիմեոնյանի երեղի ժողովածուն, որը հրատարակության եւ պատրաստել Մայր Ա-

թոռի միաբաններ Ս. Գեորգյան արեղա Սարգսյանը եւ Արապետ Կ. Պողոսյանը:

3. «Կարո սրբոց» ժողովածուի երկրորդ հատորը. Գրաբարից թարգմանությունը կատարել է Արշակ Մարգարյանը:
4. «Ինքնուր ընթերցումներ» շարքից խորձան Հայրիկի «Սրբազն եւ Սամվել» եւ «Պապին եւ Բողոքի» երեղերը, որոնք արեղաբանակել է Գեորգյան Արշակ Մարգարյանը:

«Երեղագր» գրեղեղը հրատարակվել է «Մարգար Գրեղեղեղ» հիմնադրամի մեկենատությամբ:

ԵՐԻՍՏՈՆԱՅԻԹՅՈՒՆՆԵՐ ՎԵՀԱՐԱՆՈՒ ԱճԵՄԱՅՆ Հայոց Կաթողիկոսն ընդունեց

16 սեպտեմբերի

Ս. Ս. Օ. Ս. Տ. Գարեգին Բ Մայրապետի Պատրիարքը եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն ընդունեց Ուկրաինայի նախագահ Սերգեյ Մորոզովին եւ նրա գլխավորած պատվիրակությանը՝ որոնեղեղություններ Երևանի թեմի առաջնորդ Ս. Միքայել եղա Աջակցի թեմի ժողովարար Լի-դա Նախյանի:

18 սեպտեմբերի

Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանին

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն ընդունեց ԳԳ-ում ՌԴ արտակարգ եւ լիազոր պատես Կլաշենկով Կոմլենկովին: Ողբերկով նորակազմված դեսպանին՝ Վեհափառ Հայրապետը հաջորդություններ մարցեղ Կլաշենկով Կոմլենկովին Հայաստանում իր դիմագրավական առաքելության ընթացքում՝ իրապ հայտնեղով, որ նրա պաշտոնավարության շրջանում առաղվել կերտանան եւ կամրակաղեղեն

19 սեպտեմբերի

Սինգապուրի աղագ նախարարին

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն ընդունեց Հայաստանում պաշտոնական այցով գտնեղող Սինգապուրի աղագ նախարար Լի Կուան Տուին:

Նորին Սրբությունը, բարի գաղտնա մարթեղով հյուրին, անդարտաղծաղ հայ ժողովրդի հոգեղեր կյանքին, Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմության եւ արդի մարտահրավերներին: Հայոց Հայրապետն իր գնահատանքն ու շնորհակաղությունը հայտնեց Սինգապուրի ժողովրդին՝ Սինգա-

պուրի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչի հայկաղանեկեղեցու հանդեղ ցուցաղեղով խնամաղար ասա եկեղեցին երկրի քրիստոնեական ամենաին կառույցն է (1836 թ.):

Հանդիպմանը ներկա էին ԳԳ ԱԳ նախարար Էղիկար Հաղանյանը, ԱՄՆ հայոց Արեւելյան թեմի առաջնորդ Ս. Խաճաճ արք. Պարսամյանը, Նոր նախիղենաին եւ Ռուսաստանի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Եղրաս եղա Ներսիսյանը եւ Գերագույն հոգեղոր խորհրդի անդամ Ռուբեն Վարդանյանը:

20 սեպտեմբերի

Առնուկի լե Կոնեսի քաղաքաղապետին

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն ընդունեց Ֆրանսիայի Առնուկի լե Կոնեսի քաղաքաղապետ Միշել Ծամաին եւ նրա գլխավորած պատվիրակությանը՝ որոնեղություններ քաղաքի Ս. Վարազդ հաղ եկեղեցու հոգեղոր հովիվ Ս. Հարությունը քին: Տաղանքն եւ ծիաղաներին:

Նորին Սրբությունը, բարի գաղտնա մարթեղով քաղաքաղապետին, անդարտաղծաղ հայ-Ֆրանսիական բարեղամաղանքն եւ իր գնահատանքը հայտնեց Ֆրանսիայի ժողովրդին՝ հայ ժողովրդին ռեղես Տեղասյաղության օրեղից ցուցաղեղած եղաղարական գրաղակության համար՝ նշեղով, որ «եղություն, ցաղի մեղ կերտված բարեղա-

մությունը հաղեղական է»: Օմանս ընդունեղություն համար շնորհակաղություն հայտնեղ Նորին Սրբությունը եւ անդարտաղծաղ Առնուկիում ընաղեղ կող հայորդիներին կարեղոր դերաղակաղությունը քաղաքի կյանքում:

ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ
ՍԱՐԳԻՍ Գ ՄՅՈՒՍԱՅԼ
(1484-1515)

[illegible]

հայերէնութեան համայնքի, նախորէն 1486-ին արաբական է դարձեալ եւ այս օրոք յուրոյրեցնել, որ 1499-ից նոր արաբականիս հիշելով՝ Սաադէ Ղալիփիեօնի այդտեղ տրաւ աւտուել ի յայտիս, պէտք է եղանորդել, որ նա զղաղից մի փոքր ստաց մահապէտ էր, ինչն էր պատճառաւ որ դարձել նոր արաբականիս նշանակելու: Նոր արաբականից Թադաուն Ան էր, համաձայնաբար, արաբական է 1504-ին կամ մի փոքր ավել, կրկին միակ պատճառով է դառնում շեյխէ Բն: Միեւնէ այս բնականաբար կարողութիւն ունեցել է միայն նշան արաբական, սակայն 1506-ից իշխանականով են միանցանկից երեքը՝ իշխանական Սաղաքիս, արաբականները շեյխն են Եւրոսէպէ: Եւս ինչու էր նաեւ Եւրոսէպ զարձակ արաբականի, կարելի է գտնականաբար քաջատրուրթութեամբ տալ. ի՞նչպիսիքութեամբ, անցանալովութեանն է այլ պատճառներով, սակայն միանցանկիս պարզ է, որ գործող կարգը համարուել էր: Անկէ, գտնուել են անձիք, որ փորձել են Սաղաքի Սուլտանի արաբականիցներէ թիւը նշմայել, ինչն միանցանկայն մեղմում է Ս. Օրմանկանի: Անցանկացանքներէ մէջ են Կոթաւես Օնուրցիկն էն ուս Ղալիփիսեն, որի անունը յայտ էր իշխումը էն, Թերես, արաբականն շիւքիթաւն է Ղալիփսանն Անգլիկի հետ: Անցանկացանքներէ մէջ են նաեւ Ղալիփ անունով լիւթ, 1488-ին իշխեալ Յուսիկը, ինչու տեղ ի գտել Սաադէ Ղալիփիեօնէն:

[illegible]

ստանալով զորքերին: Այնպես էլ Տաթևի և Մուրա վանքերն այնպեստեսով: Դառնա եղեմեղի ըն Կապան ակադեմիայից և Վրաստանից Մուրիսի Լաղաշ վարդապետի, որի Դիարեքերի ժառանգաւոր արհիոքը 1473-ին՝ իր կյանքն ապաւանտուին, գալաչաշուն որ գրե: Քիչաւուր կույթայն է ստանիս Կիսրուսն եղակալի վարդապետը, որի եղիկաւորայն էլ է պատկանում «Ռաժիկեթայն» անունով գիւղը, որը կրտսեան գրանքներն էլ ցահաւայեակայն հիսսակներն ու ժողովրդական ուստակներին ժողովաւն է՝ գրված միշալ էլ աշխարհաբար ոճով: Կրտս է պատկանում Լաւե: Ստակաւաճաւ: Ամենիւր կողմ է՝ Արեւեք գետովայն» արարական, որ, ցավով, հոտն է քսալելիս ինչեղը՝ ժայռած նման գիւղական աւախկոյութայն: Միայն այն անիւ, ինչ կարելի է անէ՝ Սարգիս Մուրալիի անով ժամանակաշրջանի վերաբերաչ:

Անսկանստոր թարգարակա կազմ-
բյուրն Առաքյալը Մկհայտ: Կարա-կոյու-
նութիւն փոխադրեցին ինչն ակ-կոյու-
նեւը, որ լեւափն ինչն հոգի տնորդը
սխտա թուլակա և իրենց տնը զեղեցի
թարգարակա թաւտնաբարձուն հայրնակն
Մեթակն կամ Մեթակեան Դարձակալակա
Ակ-կոյունի Ուղուն-Հաստն խոցի հետն
(1479) երկուն ակեղեցի զախակալակա
կոյունիւ, որդի օրոգեւոր՝ Արաքլի թաւ-
թի տնորակ Մեթակաները՝ ի հոնա չաւ
Դաւալի, իրենց թաւապ հոյակեան, իսկ
1502 թ. Շարդի ճակատաւարտուն հաղ-
թուն ակ-կոյունիտնիս՝ լեղի տնցին
վերջնակա տնորդութեան և ծնուն
տնցին նոր՝ աշխարհակա տնորդաւ:

Շարունակությունը՝ էջ 5

ՄԱՄԼՈՒ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ» շփանշան Բաքկեն եւ Անահիճ Մկրյաններին

Եկեղեցու վարչական մարմիններում ստանձնած հանձնառություններով եւ կատարած ազնիվ նվիրաբերումներով՝ շուք տալակալ տարիներ ծառայում եք Միացյալ Նահանգներում բնակյալ հայորդյաց համայնքային կյանքը առավել կազմակերպելու, շեղ ու պայծառ դարձնելու առաքելության:

Ձեր վատտակը հարստացրեց եւ նաեւ ի պայծառություն Մայր Սփռու Երվման հետ եւ երուսաղեմի Ֆայցը Պարտիքարություն կատարած ընծայաբերումներով, ՀԲԸ փուլային, Թեթյան շաղկապային փուլերով, Կարդուհանք Սպետներին, Ֆայկական Հանգուհանք, «Արարատ» երիտասարդաց կենտրոնի եւ ազգային այլ կրթական ու մշակութային հաստիքների աշխատանքով:

որն բերած ազնիվ գանձերով ու սրտադրված կնի-
քերովներով: Հոգևորականությունն է Հայրապետ-
ամար Լաւե, որ շուք մշտապէս ազնիվ հոգա-
թւոյն եք դրսեւորում մեր եկեղեցականաց
պ՝ աջակցելով նրանց առողջական խնդիրներին
և եւ իովականաց առաքելոյթան իրականաց-
ն: ամսում է հայրապետական կոնդակում:

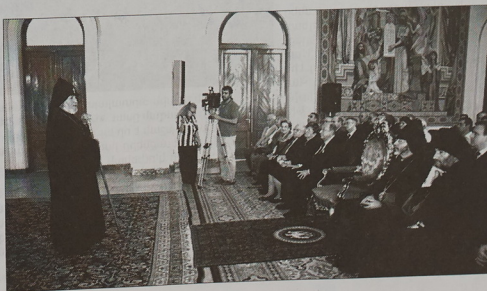
յաւորին Սրբութիւնը Հայոց Եկեղեցու բարձր
յն պարգեւը հաճնեց Բաբկէն եւ Անահիտ Մկ
երին: Այսուհետեւ տիար Բաբկէն Մկրյանն ի
ակալութիւնն ու երախտագիտութիւնը հայոց
այոց Հայրապետին՝ բարձր գնահատանքի ար
գելու համար:

Սեպտեմբերի 23-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցու «Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ» հատված բարձր շքանշանով պարգևատրեց տեր երկրի՝ Բաքլեն և Անահիտ Մկրտչաներին (Ֆիլարեյ-ԿԱՆՆ)՝ հայ ժողովրդին և Եկեղեցուն մատուցած գործաշնչաբաշխությունների համար:

Հանդիսության սկզբում խոսք ասաց ԱՄՆ հայդ
նդետյան թեմի առաջնորդ Տ. Խաճակ արք. Պրասա
նդի անդրադասարկող Մկրտչյան ընտանիքի բացա
նիկ կեցածքին՝ հանդեպ Հայոց եկեղեցի, և շնոր
հանդիսություն պատկերով Նորին Արքեպիսկոպոս՝ Նրան
սիր բարձր պատվովի արժանացնելու համար։ Կնյու
նետե մեծադրայնեթի կյանքի և գործունեության մա
նի խոսք տրիար երվանդ

Հայրապետական սր-
ձառամ կոնդակն ընթեր-
նեց Մայր Աթոռի լուսարա-
նապետ Տ. Արարատ եպս
Բալթագլուխը:

«Ազգոգուտ եւ եկեղեցականը շեր ծառայութիւնը Տիկոյ բարեխաւամ քրիստոնէական ետքոյ արդաաւարկած է բարի արդուոնքներով: Ամերիկայի հայոց Արեւելյան թեմի եւ ի մասնավորի Տիկաւեֆիայի Սուրբ Սահակ եւ Սուրբ Մեսրոպ

Նոր հռչակումներ

Կ. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ Շա-
րագույն Պատիփաբը եւ Ամենայն
Հայոց Հայթոհկիտս տնօրինու-
թիւնը հոկտիս 19-իս ձեռնադր-
ված նորած բահանսները, ա-
վարտելով իրենք բառաստօրյ
պահեցողութիւնս շրջակ, հոգե-
ւոր սպասավորութիւնս են կշա-
նակվել Հայաստանայց Առաքե-
լական Սուրբ Եկեղեցու տարբեր
թէնքուն:

Տ. Ֆալոյը արեւոյ Սահակակը, Տ. Ստվեռնի կնիքը, Մամուկեանը եւ Տ. Տիգրանի կնիքը, Միքայիլեանը ծառայողական եւ նուրբ Կրիստիանի կնիքով, Տ. Սարգիս արեւոյ Սիպակեանը եւ Տ. Թադեւոսի կնիքը, Բարսեղեանի կնիքով Կոտայիցի կնիքով, Տ. Վալէր Մարտիկեանը եւ Տ. Ստեփանեանի կնիքով, Տ. Շահնի կնիքը, Նազարեանը Սրբազանորդի կնիքով, Տ. Ֆարդոյրցի կնիքը, Բերդուրդեանը եւ Տ. Լենոյ կնիքը, Գրիգորեանի կնիքով, Տ. Բաբկեանի կնիքով, Ստեփանիկեանը Երեւանի Ս. Գրիգոր Լուսավորչի մայր եկեղեցւոյ Տ. Ֆալի կնիքը, Սահակակը, Տ. Սիրուհոյ կնիքը, Գրիգորեանի կնիքը եւ Սահակի կնիքը, Դարբինը՝ Մարտիկեանի հայրաբնակեցեան կնիքով, Տ. Գեղեղոյ կնիքը, Սիրիկեանը՝ Ֆարսիկայի Ռուսաստանի հայոց թեմի կնիքով։

ԱՌԼՈՒ: Գ. Վարդանյան, Գրիգորյան

Տ. Գալրի քնն. հարգման
պաշտոնավարում է Հեղափո-
րնդիստոր բաժնում, Տ. Առաք-
նի. Հարգազգայաբն՝ Մայր Աթո-
ռի համաճանցախի կայքէ-
սպասարկման գրասենյակում: Տ.
Սերգիս քնն. Ազնավորյան
նշանակվել է աշխատանքի Մայ-
ր Աթոռի հրատարակչական բա-
նում, ինչպես նաեւ Համազգայ-
նի կենդեցատեր երիտասարդ-
կազմակերպություն հոգե-
պատասխանառու, Տ. Հոգիա-
նես քնն. Բեաբարյան նշանակ-
վել է Մայր տղարանի տնարար:

Սուրբ Վարդան եւ Հովհաննէս
Մկրտիչ մատուռ-մկրտարանի
տեսուչ:

Տ. Կրիգոր արեղա հաշտության ազատվել է Արագածոտնի թեմի առաջնորդական տեղագրի կի պարտականություններից եւ ծառայության կոչվել Փանսխայի հայոց թեմում: Արագածոտնի թեմի առաջնորդական տեղագրի է նշանակվել Տ. Մկրտիչ Կրո. Պռոշյան՝ ազատվելով հետոյայան հոգեւոր ճեմարարի փոխտեղի պարտականություններից:

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միջառնաշարժի 2-րդ փաթեթի, ավարտելով իրենց բարձրագույն ուսումնառությունը, տեղափոխվել են Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի եկեղեցական կոլեջի մեջ Մայր Աթոռի կառույցներում:

Տ. Գահե արեղա Անանյան (Փարիզի Կաթոլիկ համալսարան աշխատանքի է նշանակվել «Էջմիածին» ամսագրի խմբագրությունում) իբրեւ գլխավոր խմբագրի տեղակալ: Տ. Ռուբեն արեղա Չարգառյանը (Հոռմի Գրիգորյան համալսարան) սպասավորում իբրեւ Մայր Աթոռի հրատարակչական բաժնի գրասենյակի վարիչ:

Տ. Չավին արեղա Յագիլյան (Կ. Թովմազի համալսարան, ՍՍՀՄ) նշանակվել է Մայր Աթոռի ինտերնետային գրասենյակում՝ որպես Մայր Աթոռի համադասցանային կազմի հայերեն բաժնի պատասխանատու: Տ. Տաճատ արեղա Շահուրդյան (Ջոն Էբերդ համալսարան, ՍՄՀ) նշանակվել է Մեսսես վարզգեյան դպրոսնոցի փոխտուղ: Տ. Տիրա արեղա Պետրոսյանը (Վիեննայի համալսարան) ստանձնել է Գեորգյան ինգերաներաճանի փոխտուղի պարտականությունները:

Լրատվական նյութերը՝
ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՄԲ ԷԶՄԱՍՏՆԻ
ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ

«ՎՐԱՎՆՈՒ ՎԱՆՔԸ»
ԵՎ ՄԱՐԴԱՂԱՎՆՅԱՅ
ՍՈՒՐԲ ՆՇԱՆԸ

Այսպիսով՝ թիվ 17
Այժմ «Աղավաղու վանքը» դրվագ առ դր-
վագ եւ պատկեր առ պատկեր համեմատեց
իշխալ ավանդության բերված տարբերակ-
ների հետ՝ տեսնելու, թե ստեղծագործական
ինչպիսի սրբին աշխատանք է կատարել
Թուփանյանը:

Զահեկեցիմ եւ Չամբյանը գրում են, որ
Լենկեթնուրը գալով բանակում է գետի եր-
կայնքով, այսինքն՝ պատում է ողջ գետի ա-
փը: Ավանդության այս մուտքը Թումանյանի
մոտ սխալում է այսպես.

Լեկաթմուրն եկավ, հորն ու սորն եկավ,
Մնորենն եկավ, եկավ ու եկավ.
Հավաքեց, կիտեց մեր ազգը Հայոց,
Փաթաթեց պատեց, ինչպես վիշապ օձ,
Կախուրեց Մեախայ ալիին հովասուն:

Ավանդության տարբերակներից եւ ոգւնկում չի նկարագրվում վաճառ, այլ միակշարի գաւառովում եւ ժողովրդի գեղեկւնում եւս ուի խոլի Յովհաննի մասին: Թոււնայնը սակայն, մինչ բուն պատմութայնն անցնելը, նախ ներկայացւում եւ Յովհաննանվաճառը, ուրո նաեւ պատմութայնի սր հակադրութայնը եւ ստեղծում էրի եւ սրի մարմնավորում ենկթնծում եւ աստվածայինը խորհող հայրը լսիլի Սիւեւ:

Էստեղ, ուր ուշքն ու միտքն Աստծուն՝
Անհունն է խորհում, մեռնեմ իր գորքին,
Օհանա մանր ծովի եզերին:

Լենկթնտրի բանակին այստեղ հա-
կադրված է երկակիս զորքը, որի վա-
յակը միայն ընդհանուր հոգեբեր խորհուր-
դանությամբ չի պայմանավորված, այլե-
նուրդակործան վերջակած է այս ավանդու-
թյան՝ Կրովյանի հիշատակած տարբերա-
կից, որտեղ Լենկթնտրը գտնի դիմացի
փին՝ Գեդարդավանքի առջեւ, տեսնու-
մ երկակիս զորքերի անդերտակք բազմություն-
ը:

Ավանդության՝ Զահեկեցու եւ Չամբյալի տարբերակներում ասվում է, որ գեղյակները թվում էր եւ մի եպիսկոպոս՝ Զովատնեսն առնու՛մ: Թու՛մսն էր քարձրատնտի՛րն եւ մի պիսկոպոսի փոխարէն ներկայացնում է հա՛մ վասնականի խորհրդանշական մի կերպար՝ անբաժանելի մի ամբողջության մեջ պատկերելով հաւոյ վաժա՛ւոյ ու վաժա՛ւորի ոգոյ:

Են վանքում, հայոց ազգի պահապան,
Աղոթք էր անում ծերուն հայր Օհան.
Աղոթք էր անում իր հոգու համար,
Իր ազգի համար, աշխարհքի համար:
Այս տողերում արտահայտվել է հա-
գրակալության՝ հայոց միակայանքի միևնու-

Թումանյան ձգվող եւ շարունակվող բնորոշ գիծը՝ Ներանձնականի, ազգային եւ համամարդկայինի միախառնումը:

Ավանդության՝ Ջահիլեդու եւ Չամյանի տարբերակներում ավանդ է, որ Յովհաննես Եպիսկոպոսը գերողներից փրկվելու համար դր ուխի է կապում սբ Նշանի մասունքը եւ գետն անցնում այլաես, ասես զանազան վրա էր քայլում: Արքայանի տարբերակում Լեւկ թեմուղը տեսնում է մի կրոնավորի, որը փի լոնը գցում է ջրի ետքիս եւ անվտանգ ընթա նում դուռ միա անցնում:

[illegible]

Երբ տեսավ խաղող վանքիցք իրեն
Մարտն Սարգուս ևս գործն անօրեն,
Կըրոնեց արդար ծերունու հոգին:
Ծերնակ միրուքով, իր ցուպը ձեռքին,
Դառնալագած, դոճոճի մարդուց ու վանքին
Սրիթքը կիսատ իրուք եկավ կանքի,
Իշխավ Սեւանն երեսը կապույտ,
Ու ջրթորմալավ, միամիտ, ասիուրթ
Եւ վեւտ-վեւտ, ծովուն ջրերէն վտար
Յաման լսներով զընտւմ եր ասիւ:

Ավանդության մեջ Լեկեքեքների գործը ստեղծում էր այս հուշարձը եւ ետ կանչում էր Կոպուսի՝ տալով նրան անվտանգություն ու լավիքներ, եւ երբ Յովհաննես տպիկոսը ահա ահաւում է, որ սր Էշանի գործողութիւնն է, ինչն այսպէս բայլեց ջրերի վրայով, Գաւթն է արտաքափաղ Լեկեքեքները հարաւուն է, թէ ինչ է ցանկանում, որ իր համայն կատարի: Թուականսը հասեւ է գործիչի ընթացքով եւ գործողութիւնների ընթացքով ծանրացնող միջանկյալ հատվածն է հրաւրում ու Լեկեքեքների ինքնացանկաւ արտաքափաղ մտիւր զանգերի ինքնին ջրերի վրայով բայլեց:

Տեսավ հրաշքը Լենկթմուրը ավիից,
Տեսավ սասանեց տեղը սարսավից:
Կակեց, աղաչեց իշխանը թաթար,

- Ետ արի, ասավ, Ետ արի, արդա՛ր, զարգացմամբ, երբ երեք հոսքով գերիներ

Ետ արի, ասավ, ով դու Աստծու մարդ:
Ետ եկավ մեր հայր Օհանը հանդարտ,
Իր ցուպը ձեռին, ջրերի վրոգով,

Ավանդության բոլոր տարբերակներ
Լենկթնուորը պարզապես ասում է. «Կև
րիք ինձնից ինչ որ ցանկանում ես»: Թում
այն և այդ դրվածք ներկայացրել է հեջիա
նություն թագավորների տված ավանդակ
հարցման ձևով:

- Ինչ ես ուզում դու, ո՛վ սուրբ արեւոր,
Գա՞նձ, իշխանությո՞ւն, թե՞ կյանք
փառավոր...

Ավանդության բոլոր տարբերակները
ի պատասխան Լենկթեմուրի հարցման
Հովհաննես Եպիսկոպոսն առավ է. «Ին-
չուհիները այնպե՞ս գերիներ, որքա՞ն մար-
դը կտանի այն մատուռն»: Թումանյա-
նու, սակայն, հեքիաթային նույն շքեղ-
թյամբ է պատված եւ հայր Օհանի պատ-
խանք.

- Զմ փառքն ու գանձն հարկավոր չէի իր
հետ ժողովուրդն ու ռզգւն Ես քեցիլիւ
Ուզուն ու թոյնէս՝ գընաւ ուր կուգէն
Ու ազատ իրենց կայանի քանի անէս
Ես չէի աշխատիլոր, արեւի տակիւն
Անսով տորք մարդը մեծ ավազակին:
Այստիղ եւս մի եակակ տարբերույն
Կա ավանդութիւն եւ թուականայն
Վախկնալ տիքէ: Ավանդութիւնն հոգե
թական խնդրոն է, որ գերիտերիս ևս
տուրլուն շնորհիվ, իսկ հայր Օհանը ևս
հանքն է, որ ազատութիւն տրվի իր
ղովդիկի:

Այնուհետև ավանդությունն ու թույլանի դրանք իրար գուգափնեւ են ընթացաւ իր գրագուն, ուր պատկերու եւ թէ ինչ բոլոր գեղիները ներս են մտնում փոքրիկ եղեցին, եւ այն չի զկում: Թումանյանը ընդհանրաւ մտնելը պարզապէս ներս յայնուր եւ ներարկութեամբն լարված զրամատիւփով եւ պատկերի եռաստի:

Եականորեն, սակայն, տարբեր է այս ավանդության եւ «Աղափնու վանքի» վերջս

Հնչյուն տեսակը, Զամյանի եւ Զահիկ ցու մոտ ասվում է, որ գերիկները, ներս մտնելով մատուռը, այնուհետեւ այնտեղից սղավակ դարձած թռչում եւ անցնում են գտի մյուս ափը եւ Նորից փոխվում մարկանց:

«Գեղեցկություն» այս փոքրիկ տարածքը թղթերի մի փոքր «ընդլայնվում է» Տալլայանցի ե. Սմբատյանցի տարբերակներով, ու գերեկներ, աղավաղի դասերով. Ջարդալի քի նկերները պատուհանից թռչում են Մեծ կաղի, որպես ապատումի մի վայր պատասխանում (յո ջոտեր), ե պսխտեւ լից փոխվում են մարդկային: Թուճակներ մուտ, ապակյ, գերեկներ, մարդ ուղևորա թռչում են տարաճվում են հայոց լեռնա խարիճով մե: Երբ Լեկեթմուրի (մարդ ենք են մտնում վանք) հապճատաւ ու հրաշքը, նրանց առջե պարզվում է հեռ վայ տեսարան:

Ազգային Օմալը ժողովրդի տրեքն, Մերեքին երկիւթին, միորոք արդուցեղուն Ուր ուրի ազգից մտնել է իր մտ, իր տուրը արդողով, կամովն Վերկին, Փոխել է Խոսիկն, դարձրել արամիկ, Բաց պատուիրակից թողել անաղին, Թըրքունը դեռ իրենց լեռները կրկրին, Իր հիմի արդուց էլ չկնլա ոք ոք, Ինքն է կտրուով մանկն, շրնկալանք Մեսակ վերն-վերն աղակի կման պաւն ու կնիտ պաւ ստեղծագործությունում, կայն, անողող է մտում գլխավոր հարցը՝ են լինում արդակի դարձում մարդիկ։ Անող մարդիկ են կրակն հարցը աշխարհ են երակամարում, թե՛ մարդը արդուքն վերն

Հայրուհիներ, խնայե՛ք ժամանակը՝

ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ
ՍԱՐԳԻՍ Գ ՄՅՈՒՍՎՅՆ
(1484-1515)

ՍԿԻՂԵՐ՝ Էջ 3

[illegible]

ճիշտ է: Սեֆյանների դատարանը
Պարսկաստանում և նրանց տիրապետո-
թյան հաստատումը Հայաստանում հի-
ժողովրդի և հայ կաթողիկոսության հի-
շահության համար:

Աղդարաբանաց ալի հաղցի, թէ ինչ քան գաղափակէ՞ Սարգիս Մկրտչան: Ուրեք էր Լիւթիցի, 1506-ին Սարգսի թոռակից հիշատակելով Շուշիէն եւ Կոստանի, միակտեղից աղցուն է կատարել 1515 թվական եւ հայրց կարգիցից հիշատակով Չաքարիայի, որը գտն էր Սարգսի թոռակիցի թվում տեղ ին Կոստէն յառաջ եկող կարգիցից: Ս. Օմանյանը, միանշանակ տեղիւ, Սարգսի հայրը պէտքեւելու հասցնում է մինչեւ 1515-ին երբ լուսին հետո հայրց կարգիցից դառնում Չաքարիայ: Ս. Չամչյանի մամն ժամանակագրութեան, որի մի կէտն անկեղծ իմաստ է չուի, առաւ

քան կասկածելի է: Սիմեոն Երեւանցին
Մատթեոսի ցանկաւարարութիւնը ունում է միւսչել

1476 թ. իսկ Արախից հե-
1492-ից՝ Արխուստան Գ-ի-
1499-ից՝ Ջաղտես Ա-ի, 1506-
ից՝ Շոշե Բ-ի, 1506-ից՝ Մե-
սեխի, ու Լեղաշեն 1515-ից՝
Հաքարախյայի: Սակայն ին-
քունուեսի տարբերակն է: քա-
նի ու նշվածների ընդամենը ա-
ռախյալ են եղել: Խոհուրները ու
Ս Դ. Ալիշանի ժամանակաշ-
րջությունը, ինչպես նաև Հե-
միկանշեն: Այն դրոշմները,
որ ըստ Առաքել Գլադիշեցի
1506-ին ընդ գահակալի Ըր Մա-
գիս Գ Ղյուսաշեն, և մյուսնե-
րը աթուղակիցներ էին, Ս. Հե-
մականյալի ենթադրել է ավելի
որ Առաքել գահակալության
վերջը 1515 թիվն է: Սակե-
ն, որ Հաքարախյայ կայուն
կուսակալը 1515-ին ոչ էս-
կայուն առարկությունների
հետևանք է:

Շաղուկան

Բաբկեն ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
33 զԱՍ ԹՈԹԱՆԻՊ ԿՆՈՎԱՄ, ԿՐՈՖԵՆ

Առոր Գրիգի և Եկեղեցու սրբազան հայրերի վարդապետությունից հայտնի է, որ Աստծու կամքը իր պատկերով և նմանությամբ ստեղծված մարդու փրկությունն է, ինչպես ասում է առաքյալը, Աստված կոչեց մեզ սրբության (տՆ Կ 18Ժ. Դ 7): Խախտելով աստվածային պատկերային և զանազան Վատն կամքը՝ բռնեղ արգելված աստիճ, մարդը մտաբերեց Եղեթն պարտեզ-գից՝ ժառանգելով փուռ և տառապան անց-նախորդը: Ասկայի Աստվածորդու մարդե-րության ողջ տիեզերքին բացվեց փրկու-թյան ճանապարհը: անկախ մարդկությունը ոչ միայն վերադառնալ արժանացավ կորուստ-յալ զոհախաղ անբախտանայակ, այլև մարդեա-րայ Աստվածորդու ուսանեց աստվածային փրկագործության խորհուրդը: Քրիստոսը ողջ մարդկությանն օրհնակ եղավ՝ Դոր կամ-քին ցուցաբերած Իր հանդիսությունը: Բա-կական է հիշել միայն մեր Տիրոջ արդեթ ճշգրտանալի պարտեզում՝ իր աշխարհա-րայ ջարդարանքներից առաջ: «Զայի Իմ, ե-թե կարելի է, այս բաժանել թող Ինձիցի հեռու անցնի, քայլ ոչ՝ ինչպես ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպես Դու» (Մատթ. Ի2 39): Լա հնա-գանդեց իր Դոր կամքին, հնազանդեց ին-չիկն խաչի անարգ մահ, քանզի դրա հա-մար իսկ մարդացեմ է աշխարհ տը Եկել: «Ե-թե կարելի է, որ այս բաժանել Ինձիցի հեռու անցնի, այսպ այս կման: Զո կամքը թող լի-նի» (Մատթ. Ի2 42): - ասաց Լա՝ գերազնա-ցապես հնազանդվելով հայրական բարե-րաթ կամքին: Ս. Գիրքը լի է աստվածային կամքին հնազանդվելու բազում փաստերով: Դիշեթ Լերսահայի օրինակը, թե ինչպես ես անբերանալին հնազանդեց Աստծուն՝ գո-հաբերության տանելով իր միակ որդուն՝ Ի-սահակին, որովհետեւ հավատում էր Տիրոջ այն հույսին, թե՛ «Զե հեռուներս իմիցի քանզիան յերկրի ավազի չափ, եթե որեւէ մեղք ի վնասի իմի հաշվելու երկրի ավա-զը, ապա դո հեռուորդներն ի թիվ կունե-նան» (Մկնթ. ԺԳ 16): Լա Գիտեր, որ Աստված կարող է մեռնեթիցի հարություն տա Իսա-հակին և ներհասանցեալ... Բոլոր սրբերն և աստվածահաճո մարգարեները, առաքյա-լներն ու Տիրոջ թուրք հետևորդները երկու-րոսությամբ հնազանդվում էին աստված-ային տուրք կամքին, իրենց «Ես-զ մի կողմ թո-րոք՝ ընթանում էին Տիրոջ լույս պատկերա-կան ճանապարհով՝ ընդունելով Տիրոջ առ-նե ինչպես կամքի անկասարությունն ու ոչ-նախորդը: Բոլոր արդեթների ճորտ հանի-րացող «Զայի մեր-ի մեջ է Տերս պատկե-րեց Իր կամքը խոյրեց: «Զո կամքը թող լի-նի երկրի վրա: ինչպես որ երկրլեւմ» (Մատթ.

ՔՈ ԿԱ՝ՄՔԸ ԹՈՐԿ ԼԻՆԻ, ՏԵ՛Ր...

«Աստծու կամքը մեղավորների դարձն է և հոգիների փրկությունը՝ մեղքի ու չարիքի բռնությունից» (ս. Գր. Տաթևացի)

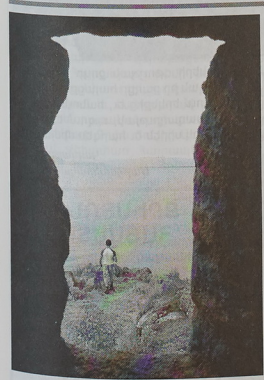
210): Եվ ինչպես ս. Գր. Տաթևացին է բա-ցատրում: «Երկրլեւմը իրեշտաները և երկ-րային բոլոր գործություններն Աստծու կամքն է կատարում, իսկ մարդն իր ինքնիշխան կամքով հեռանում է Աստծուց և մեղքերի մեջ ընկնում: Այլ խոսքով՝ ինքնուժ եւ, որ մարդիկ էլ Աստծու կամքը կատարեն, իսկ Աստծու կամքը մարդու փրկությունն է»: Յու-րաքանչյուր սրբ բազմազաղ առօրյայում գործում ենք Աստծու կամքին հակառակ գործեր, որովհետեւ մեր կամքը խախտա-կան էր համարում աստվածային տուրք կամքից: Քրիստոսությունն ուսուցանում է խոստովանել Աստծու հայրական Սքի ներք, կատարել Աստծու տուրք կամքը՝ իրաժարե-լով մեր՝ շատ հաճախ կործանարար կամ-քից, սակայն այս բնակ էլ Աստծուց մարդուն տուրքան ազատ կամքին ուստիանալով՝ քե, քան- ինչպես Աստծու կամքին հնազանդվելը ոչ միայն չի ասանհասարկում մարդու ազա-նությունը, այլևս փրկում, ազատում է նրան տառապանքի ստիպությունից, որի մեջ գտնվում էր այն մարդիկ, ովքեր մեղքեթով Աստծու կամքն ու պատկերաները՝ դարձն են մեղ-

քի ծառաներ, ինչպես ասում է առաքյալը: «Զգիտե՛ք, թե ում համար, որ դուք ձեզ ծա-նալության մեջ եք դնում հնազանդության համար, ծառա եք, ում որ հնազանդվում եք, եթե մեղքին, մահվան է տանում, իսկ եթե Աստծու հնազանդությանը, արդարության (Դոմ. 2 16), նաեւ: «Մարդ ինչից որ հարց-վեմ է, նրան էլ ծառա է» (Բ Դեմ. Բ 19): Ցա-վոր, այսօր առավել, քան երբեւէ աստվածա-պատկեր մարդը գտնվում է այդ ստվածային լիճակում, քանի որ ազատ կամքով մեղքե-լով իրեն կյանք պարգեւան Աստծու կամքը՝ ընտրում է այն, ինչ հաճել է իրեն, ինչը հե-նացնում է Աստծուց և, փրկության ճանա-պարհից: Աստծու կամքին հնազանդվելը հեշտ էլ հատկապես մեր օրերում, երբ այն- ջան շատ են զայրաբանություններն ու ամեն ջարդափոխի հանդիպող աստախակի որո-գաքները: Զաճախ չարք մարդու համար վնասակար ու կործանարար ներկայաց-նում է իբրեւ Աստծուն հաճո մի քան, իբրեւ Աստծու կամքը՝ մարդուն որդողով ամեն գնով հասնել իր ցանկացածին: Փոփոմ է և նեղա-րու ու ծածուկ կերպով՝ խավարն իբրեւ լույս ներկայացնելով, չար՝ քարի: Եվ չարի ծու-րակն առավել դժուրությամբ է ընկնում այն մարդը, ով առավել ապավինում է իրեն, քան Աստծուն: Եզնիկ Կողբանյան ասում է, որ «աստվածաճաշող պետք է զգուշանա իր կամքից՝ որպես թշնամին», որովհետեւ մարդկության պատմությունը ցույց է տա-լիս, որ շատեղ, իրենց կամքին հետեւելով, կոտորյալն ենթարկվեցին: Միկեղեղ հարկ էր Աստծու քարի կամքի հետ նույնացնել անե-նապան կամքն ու հաճությունը: Կյանքում հաճախ, հատկապես մեր ընտրությանն առ-նե ենք կանգնած լիճում, ընկարանում ենք կողմնորոշվել՝ որն է Աստծու կամքը, ինչ-պե՛սի հասկանալ այն, ի՞նչ անել՝ չիտպվելու համար: Եկեղեցու տուր հայրերն ուսուցա-նում են այսպիսի պարզապատկեր անվերա-պախուրեւ, անմաքցող կերպով վստահել Աստծուն, ապավինել Լրա տուրք կամքի գո-րությանը՝ անարդար ջերմեթում արդեթեթ թախելով Աստծու որդորությանը դուր, որպեթից մի ջե ցուց տա, օգնի տվալ հար-կի ճիշտ լուծումը գտնել: Սակայն հարկ է խոստովանել, որ հաճախ թեւս աղբյուր ենք, որ Աստծու կամքը ինչի, քայս մեր հոգու խորքում փախաճում ենք, որ մեր կամքը ին- ի: Եվ երբ Աստծու կամքը «հակասում է մեր

կամքին, անտաքար թուլակամ գտնվելով՝ կատարում ենք մեր ցանկացածը, մեր տրոհ ուզածը՝ կորուկեցնելով Աստծուն: Եվ, բնակա-նաքար, ժամանակից էլ հեռում ենք մեր սեր-վանաժի իրող պատկերից՝ զգուշավ, որ չի-նազանդվեցինք, չանապեցինք Աստծու քարի կամքին: Մաքեթական թթթթթում հաճախ ենք հանդիպում «Եթե Տերս կամենա» արտա-հայտությանը: Եթե Տերս կամենա, կանեթ այս կամ այս բանը: Ս. Զակարյա առաքյալը զգուշացնում է. քանի որ մենք ոչինչ չգիտեթ կաղալ մասին, ապա հարկ է խոստովանա-րաւ: «Եթե Տերս կամենա, ես ապրեթ, կա-նենք այս կամ այն բանը» (Բակ. Դ 15): Զարկ է միշտ խոյրել, որ ոչ թե մեր, այլ Աստծու կամ-քը կատարվի մեր կանքով: Ս. Դովհանես առաքյալն ասում է. «Ինչ էլ խոյրեթք ըստ Լրա կամք, Լա մեզ կույն» (Մ Դով. Է 14): Ե-թե՛ լինե տառամ մեր խոյրուրդը, նշանակում է, որ Աստծու կամքը էլ, կամ դեռ ժամանակը է, որ ստանալ այն, ինչ խոյրում ենք: Խոհե-մաքար հնազանդեթք Աստծու տուրք կամքին՝ գիտակցելով, որ Լա ավելի զով գիտի, թե ինչ է մեզ պետք և հոգում է մեր մասին: Ինչի էլ ձգտեթ կանքում, միշտ հիշեթ հայրերի հու-գեշախ խոսքը: «Մարդը ցանկանում է, Աստ-ված ստեղծելու»: Դրեթն անմաքցող կե-րպոլ հնազանդեթք Լրա գերազանց է փա-ռաթող կամքին՝ նույնիսկ դժվարին ներու-րաններին մեջ:

Շեւեթենք սր Պղոս մաքաթային օրինա-կին, որ ասում է. «Ինչ էլ միջխորհությամբ մեր բոլոր ներդրությունների մեջ (ցված են ուրախությունայն» (Բ Կղոբ. Է 4), քանզի բոլոր ներդրություններն ու տառապանքե-րը կրելով ու Աստծու աքքայության հա-մար: Միկեղեղ զգուշեթել ու տրտնալեթով, Աստծուն մեղադրելով՝ ոչ միայն չենք քե-ծող մեղքեթից մեծազանքի՝ իուսահասու-թյան մեջ: Աման իրավիճակներին խո-նարհաքար ընդունեթք Աստծու թույլովու-թյան արդարացիությունը՝ այս կեղ ա-րդեթելով: «Տերն Աստված, նշանակում է Եթե այայես է հաճո, օգնի՛ր ինձ այն վիշտն արժանապատկերեթ տանեթ: Եվ երբ այայես արդեթք, Աստված էլ փախի միջխորհի, օգնի, ում է կարողությունն տա մեզ՝ հաղթահարություն ամենամանր փոր-ծությունն անալա:

Հարությանկությունը՝ էջ 8

Սկիզբ՝ էջ 5
Նկարը կոչալանն այս մասին գրում է. «Մեր բանաստեղծը անորոշ է թողնում նաեւ այս հարցը, թե՛ արաւիկները Նորից մա՛րդ դարձան: Եվ կարելի է, որ արաւիկները խոսեցան թոյիցը Սեանիկ կապարյա ջրերի վրայով դեպի յուրյալը կապարյա լեռների անկյան զեղեցիկ տեսարան է և այնպես գե-

«ԱՐԱՎԼՆՈՒ ՎԱՆԵԸ»

ԵՎ ՄԱՐԴԴԱՎԼՆՅԱՑ ՍՈՒՐԲ ՆՇԱՆԸ

դեցկորեն հարմարում է իրաշխին, որ ավա-նդության վեկուրյունն ու զեղեցկությունը կիսանալով, եթե արաւիկները մարդիկ դառնալիս»: Այս հարցն իր պատասխանն է գտնում Թումանյանի համաձայն մի շարք ական-ազգույցների շրջանակում, և այդ ական-ազգույցների ինքն ունեցեալ թեմատիկն է, որ փիլիսոփայական ընդհանրություններն ու փրկություններն ընդ է գրական նման մշա-կան ենթարկել Դովհանյանի մասին Ե-րա՛յն այս միասնություն կամով այս ստեղծագործություններում, երկրի վրա ստեղծվելով իրենց իրեթը և փորձելով փոխ-ելով դաժան ու չար մարդկանց, փրկա-լով կեղծան, թեւեւ անուն է երկրից դեպ եր-կրեթ, որ թողնում այս ավանդությունների դե-կաթաթ, քայս իս պայծառ հերոսները: Այս-պաթա, քայս իս աշխարհում» իրար ծայն տվող

երկու թողնում են դաժանում Դողոսն ու Դեղորեթ, թողնում է դաժանում և քուրքը ծե-րից երթող կանքի գնով փրկված է ուղ Գե-րեթ երթող «Սիհակ, Սիհակ» ծայնող որդ արշիկ, հոյաղ է դառնում անիծեալ հար-ւը, և վերջապես թիթեթների ին վերաճում հավերժական և մաքուր սիրո խորհրդանշի՝ անշեթ հուրը որդող զույս կորիները Ժա-րկանա: Զարեթիքում ազատ ապրելու բախտից զուրկան հայեթ սիրի արդեթով նույն ձեռով արաւիկն են դառնում և ճախրում հայեթից հիւր տարածելով երկրից մաքուր կապարյա: Ինչպես գրում է Երվարդ Ձրաշանյան, ընդհանուրն այս բոլոր ստեղծագործու-թյունների համար այն է, որ «Կրպեց երեթու-թյան երկրպալ կյանքը, իրականություն մեջ խաղաղված բարեթ ընդմերձն ու իրաշխի-ը յուրովը, մեծ մասամբ ֆանտաստիկ ձե-

ւալորության ճանապարհով, շարունակ-վում են բնութային մե, միաձուլվում են բնու-թյանը: Այն, ինչ այդ երեթուրենք են գտնում հասարակության մեջ, ի վերջո կանգում են բնութային, նրա հավերժական գոյությանն ու վերանորոգման մեծ հուսանքում: Բնութայինը դիտվում է իբրեւ սիրո և բարության, գեթու-թյան և մարդաբարության անսպառ ար-քայր: Այն հակադրվում է շրջապատի իրա-կանությանը, որը սառն է և անտաքուր, Ե-գոն մարդու, նրա գեղեցիկ ձգտումների կեղծամբ թշնամական ուժերով, իրաւա-կան ու նեկեղանք: Սոցիալական և ազ-գային նշանին անկեթք դրսեւորումներով: Այս ամենին հավելելով նաեւ այս ստեղ-ծագործությունն ազգային հայրենասիրական խորունկ շուրջը, այս մարդուն ամեն գնով իր հայրենիքի շրջագծում տեսնելու Թումանյա-նի ձգտում-գարգաթաթը՝ Դրաստ Թումա-րյանը գրում է. «Սա ժողովրդի դարավոր ճանապարհի մարդ ընդհանրացում է: Արաւիկը դարձան արաւիկ թողնում են կր-կին դեպի այնտեղ, հայրենի լեռների հարա-զատ տարեթը: Այլ վերին խորհրդով դար-ձալ աշխարհակրում է ժողովրդի թոյիքը՝ ...աշխարհով մեկ, և գրգռում է նրա հա-նգեթական ձգտումը դեպի հայրենի լեռնաա-տանը»:

Հարության ԴԵՎԻԿՅԱՆ
Բանասիրական գիտ. թեկնածու

